

NOTÍCIES D'ARTISTES DEL SET-CENTS AVEÏNATS A REUS

El fons de manuals notariais de Reus i Torredembarra, de l'Arxiu Històric de Tarragona, ens ha proporcionat informació d'artistes aveïnats a Reus durant el segle XVIII la qual donem a conèixer tot seguit.

En conjunt farem menció de vint-i-un artistes: deu, dauradors –Josep Bonafós, Domènec Carreres i Colomines, Josep Escarfí, Antoni Escarpenter, Josep Font i Vinyeta, Josep Lletget i Sordé, Joan Olives, Maurici Perché, Joan Baptista Sisle i Francesc Vallès–; sis, escultors –Sebastià Bruget i Roca, Joan Baptista Castells, Hipòlit Maseres, Antoni Nogués, Esteve Vila i Josep Vila–; i cinc, pintors –Joan Alborna, Francesc Capfort i Moya, Josep Leraqueti, Jeroni Pàmies i Jaume Via i Camaverosa.

ELS DAURADORS

Josep Bonafós

Natural de Tarragona. L'any 1793 residia a Reus. Estava casat amb Maria Rosa March⁽¹⁾.

Domènec Carreres i Colomines

Era fill de Josep Carreres i Margarida Colomines, pagesos de Girona⁽²⁾.

(1) AHT (Arxiu Històric de Tarragona), Man. Not. 5034, f. 170v.

(2) AHT, Man. Not. 4981, f. 498.

L'any 1771 contragué matrimoni a Reus amb Gertrudis Vallès i Ribes, filla del daurador reusenc Francesc Vallès, la qual, en casarse, aportà un dot de 250 lliures⁽³⁾.

Bon punt casat, deixà Reus amb la seva dona i passà a Lleida, tal volta per complir algun encàrrec professional, on consta que residia el desembre del 1771⁽⁴⁾.

Josep Escarfi

Entre el setembre del 1775 i l'agost del 1795 apareix documentat diverses vegades.

En una escriptura del 6 de novembre del 1787 se'l cita com a daurador i pintor⁽⁵⁾.

Estigué mullerat amb Maria Ruiz i Espinosa⁽⁶⁾.

Antoni Escarpenter

Veié la primera llum a Tarragona. El seu pare fou Antoni Escarpenter, escultor de Lleida.

L'any 1791 contragué matrimoni a Reus amb Maria Mateu⁽⁷⁾.

Josep Font i Vinyeta

Natural de Sant Joan de les Abadesses. Els seus pares foren Joan Font, pagès, i Maria Vinyeta.

L'any 1776 es mullerà a Reus amb Ignàsia Ortinyach i Rovira, veïna de Cervera⁽⁸⁾.

Josep Lletget i Sordé

La primera notícia d'aquest daurador és del 2 de setembre del 1759 i correspon a la compra d'una casa al carrer de Monterols, propietat de Pere-Antoni Soler, pel preu de 1.055 lliures⁽⁹⁾. Tres anys més tard adquirí una vinya, amb garrofers i oliveres, de quatre jornals d'extensió, a canvi de crear un censal de 660 lliures de capital⁽¹⁰⁾.

(3) AHT, Man. Not. 4947, f. 506.

(4) AHT, Man. Not. 4947, f. 506.

(5) AHT, Man. Not. 5094, f. 484v.

(6) AHT, Man. Not. 4951, f. 376.

(7) AHT, Man. Not. 5098, f. 149.

(8) AHT, Man. Not. 5083, f. 204v.

(9) AHT, Man. Not. 4934, f. 413.

(10) AHT, Man. Not. 4937, f. 4.

Del seu treball com a daurador només sabem que, el febrer del 1761, rebé l'encàrrec de daurar un retaule de Castellvell del Camp⁽¹¹⁾.

Joan Olives

Era fill de Josep Olives, daurador.

El 2 de gener del 1690 atorga testament en el qual disposa que l'enterrin a l'ermita de la Mare de Déu de Misericòrdia i si això no és possible que ho facin en el vas de Sant Miquel de l'església prioral de Sant Pere.

El sobrevisqueren dos fills: l'hereu Jaume i la filla Maria, casada amb el pintor Josep-Mateu Llonsach⁽¹²⁾.

Maurici Porché

Nasqué a Reus. El 4 de juliol del 1774, a l'edat de 16 anys, la seva mare el posà d'aprenent, per un termini de cinc anys, amb el daurador reusenc Francesc Vallès⁽¹³⁾.

Joan Baptista Sisla

Era barceloní. L'any 1773 contragué matrimoni amb Magdalena Sable i Sagimon, filla de Vicenç Sable, mestre major de la seda de Reus, la qual li aportà un dot de 300 lliures⁽¹⁴⁾.

El juny del 1777 i amb la intenció de fer-se bastir una casa, comprà a Francesc Miró i Roig un solar al carrer de Sant Pancraç, de 23 per 143 pams, pel preu de 266 lliures⁽¹⁵⁾.

El treball li devia anar bé ja que, el 6 de juliol del 1778, adquirí de Rafael Balanyà, pagès de Reus, una casa a la plaça de les Basses per 745 lliures⁽¹⁶⁾; el desembre del 1788 comprà, de Francesc March i per 500 lliures, una vinya de dos jornals a la partida Blancafort del Territori de Tarragona⁽¹⁷⁾, i el març del 1789 aconseguí de Francesc Vilanova, fuster de Reus, una altra casa per 1.100 lliures⁽¹⁸⁾.

(11) AHT, Man. Not. 4936, f. 84.

(12) AHT, Man. Not. 4699, testament núm. 3.

(13) AHT, Man. Not. 4747, f. 185v.

(14) AHT, Registre d'hipoteques, 7 (Reus), f. 67v. Man. Not. 5132, f. 146 v.

(15) AHT, Registre d'hipoteques, 9 (Reus), f. 84v.

(16) AHT, Man. Not. 5131, f. 443v.

(17) AHT, Man. Not. 5095, f. 741.

(18) AHT, Man. Not. 5096, f. 175.

Francesc Vallès

Estigué casat amb Rosa Ribes, i del matrimoni nasqué una filla de nom Gertrudis, la qual, amb motiu dels seus capítols matrimonials amb el també daurador Domènec Carreres, rebé un dot de 250 lliures⁽¹⁹⁾.

El juliol del 1767 vengué a Francesc Guardiola, de l'Aleixar, un solar que posseïa al carrer de Sant Joan⁽²⁰⁾, i el març del 1790 comprà a Francesc Baró una vinya amb oliveres, de cinc jornals, situada al Territori de Tarragona, per la qual pagà 1.500 lliures⁽²¹⁾.

Dels treballs realitzats per Vallès mencionarem el daurat i es-tucat del retaule de l'altar major de l'església de les carmelites reu-senques —per aquesta feina cobrà, l'1 de febrer del 1763, 1.550 lliures⁽²²⁾—, i el del retaule de l'altar major de l'església de la Puríssima Sang, de Reus —l'acord amb els obrers de la Sang se signà l'11 de març del 1775 sobre la base d'haver-lo d'enllestir en un termini de dos anys i pel preu de 1.550 lliures—⁽²³⁾.

ELS ESCULTORS

Sebastià Bruget i Roca

Empordanès de Monells. Era fill de Miquel Bruget, pagès, i d'Anna Maria Roca.

El 26 d'abril del 1716 atorgà capítols matrimonials amb Cecília Nogués i Solanes, filla i hereva d'Antoni Nogués, escultor de Reus⁽²⁴⁾.

Joan Baptista Castells

Natural de Tarragona. El gener del 1786 residia a Reus. Eren germans seus Tomàs, corder de Tarragona, i Mn. Josep, beneficiat de la prioral de Sant Pere⁽²⁵⁾.

(19) AHT, Man. Not. 4981, f. 498.

(20) AHT, Man. Not. 4943, f. 209.

(21) AHT, Man. Not. 4967, f. 258.

(22) AHT, Man. Not. 4823, f. 37.

(23) AHT, Man. Not. 5128, f. 104v.

(24) AHT, Man. Not. 4630, f. 231.

(25) AHT, Man. Not. 4868, f. 1.

Hipòlit Maseres

Degué néixer el 1728 ja que el 1761 declarà tenir 33 anys⁽²⁶⁾.

Aprengué l'ofici, del 1738 al 1744, amb l'escultor Josep Vila i un cop enllestit l'aprenentatge s'establí pel seu compte⁽²⁷⁾.

És obra seva el retaule de l'església de Castellvell, daurat per Josep Lletget⁽²⁸⁾.

Antoni Nogués

El novembre del 1716 ja era mort i per això no fou ell sinó la seva filla Cecília i el seu gendre Sebastià Bruget els qui cobraren de Josep Cliviller, teixidor de llana d'Ulldemolins, un deute de 26 lliures⁽²⁹⁾.

Nogués, a més de la pubilla, tenia una altra filla, Magdalena, a la qual, el 1699, tocaren 60 lliures del premi de la loteria organitzada aquell any per la confraria de la Puríssima Sang, de Reus⁽³⁰⁾.

Esteve Vila

Era el pare del també escultor Josep Vila. Degué néixer l'any 1685 ja que el 1733 declarà tenir 48 anys d'edat.

El 10 de setembre del 1733, a petició de Ramona d'Aguilar i conjuntament amb Jaume Bruget, arquitecte de Reus, efectuà un dictamen sobre el retaule que Mateu Matiello, escultor, resident a Cornudella, havia fet per a la capella de la Mare de Déu de la Mercè del convent reusenc dels franciscans⁽³¹⁾.

El 25 de maig del 1737 es veié obligat a vendre a la comunitat de preveres de Reus un censal de 200 lliures de capital⁽³²⁾.

Josep Vila

Era fill de l'escultor reusenc Esteve Vila. Nasqué l'any 1711 i el gener del 1781 encara vivia ja que compareix com a testimoni en una requisitòria que el capità holandès Kpromvingen va fer al comerciant Francesc Molins⁽³³⁾.

(26) AHT, Man. Not. 4936, f. 84.

(27) AHT, Man. Not. 4744, f. 61v.

(28) AHT, Man. Not. 4936, f. 84.

(29) AHT, Man. Not. 4630, f. 518.

(30) AHT, Man. Not. 4632, f. 154.

(31) AHT, Man. Not. 4695, f. 543.

(32) AHT, Man. Not. 4730, f. 223v.

(33) AHT, Mans. Nots. 4744, f. 61v; 5134, f. 19.

De l'activitat de Vila com a escultor podem dir que foren aprendents seus Hipòlit Maseres, Joan Baptista Castell i Feliu Massó; el primer era de Reus i el seu aprenentatge durà del 30 de novembre del 1738 fins al mateix dia i mes del 1744; el segon era de Tarragona i entrà d'aprenent l'any 1745; el tercer era de Constantí i començà el seu aprenentatge el 1765⁽³⁴⁾.

L'any 1765, conjuntament amb Lluís Bonifaç i Massó, fou cridat a intervenir en l'arranjament de la disputa que Francesc Bonifaç i Massó sostenia amb els administradors de l'església de la Puríssima Sang de Jesucrist, de Reus, respecte del retaule major d'aquella església. Els bons oficis de Vila permeteren arribar a un acord sobre la base que ambdues parts renunciarien a les causes i que els administradors de la Sang lliurarien a Bonifaç els diners que li restaven per cobrar, en pagaments anyals de 60 lliures⁽³⁵⁾.

Són obres de Vila els retaules de les capelles de Sant Miquel i dels Dolors, de l'església parroquial de Sant Martí d'Altafulla, i els del Santíssim Nom de Jesús i de Sant Isidre, de l'església d'Almoster⁽³⁶⁾. Dels dos retaules d'Almoster, el primer fou contractat el 30 de juny del 1757 amb el compromís d'enllestir-lo en un termini de set mesos⁽³⁷⁾, mentre del segon només arribà a fer el sòcol i el pedestal; l'acabà Francesc Bonifaç⁽³⁸⁾.

ELS PINTORS

Joan Alborna

Vingué al món a Barcelona. L'any 1762 ja residia a Reus⁽³⁹⁾.

El 1763 es mullerà, en segones núpcies, amb la tortosina Ramona Llopis⁽⁴⁰⁾.

Treballà en el cambril del santuari de la Mare de Déu de Misericòrdia⁽⁴¹⁾.

(34) AHT, Mans. Nots. 4744, f. 61v; 4738, f. 334 i 5072, f. 197v.

(35) AHT, Man. Not. 4909, f. 278.

(36) ROVIRA, Salvador: *Les esglésies i els rectors d'Altafulla*, «Estudis Altafullencs», 3, (1979), 104s.

(37) AHT, Man. Not. 4839, f. 125.

(38) MARTINELL, César: *El escultor Luis Bonifás y Massó 1730-1786. Biografía crítica*, «Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona», VI-1 i 2 (1948), p. 147.

(39) AHT, Man. Not. 5069, f. 241.

(40) AHT, Man. Not. 5070, f. 197.

(41) TRIADÓ, Joan-Ramon: *L'època del Barroc*, Barcelona (Edicions 62), 198, p. 162.

Francesc Capfort i Moya

Fill de Josep Capfort, passamaner de Barcelona, i d'Isabel Moya. Estigué casat amb Maria Anna Fàbrega, de Castellterçol. El 13 de juny del 1757 atorgà testament davant del notari Jeroni Cabanyes, de Torredembarra, i disposà que l'enterressin a Reus⁽⁴²⁾.

Josep Lerraqueti

Era italià. L'any 1777 residia a Reus on havia realitzat «*Las cuatro decoraciones del salón regio, jardín, selva, cárcel, la marina, panteones, tronos y otras piezas*» del teatre local⁽⁴³⁾.

Jeroni Pàmies

Hom el coneixia com Lluc. Estava casat amb Magdalena Pagès, vídua de Francesc Miquel, calderer de Reus, i mare de Maria Miquel i Pagès, muller de Josep Bofarull i Gavaldà, la qual cosa li suposà emparentar amb aquesta important família reusenca⁽⁴⁴⁾.

Tot i que el 1732 Magdalena Pagès ja estava casada amb Jeroni Pàmies, no fou fins el 1743 que Josep Bofarull i Maria Miquel retornaren, com a hereus de Francesc Miquel, a la seva sogra i mare, respectivament, els diners que aquesta havia aportat en dot al seu primer marit, com també les 25 lliures d'exponsalici que aquest li havia fet, en total 500 lliures⁽⁴⁵⁾.

A Jeroni Pàmies el sobrevisqué un fill, de nom Joan, el qual, el 1759, residia a Barcelona i treballava d'escrivent⁽⁴⁶⁾.

Jaume Via i Camaverosa

Natural de Sant Vicenç dels Horts. Era fill de Jaume Via, pagès, i de Paula Camaverosa. Estava casat amb Felícia Peret, germana de Lluís Peret, pintor de Castelló de la Plana, i tenia tres filles: Isabel, Maria i Teresa Via i Peret. Atorgà testament el 12 de setembre del 1759 en favor de l'hospital de pobres de Reus⁽⁴⁷⁾.

SALVADOR-J. ROVIRA i GÓMEZ

(42) AHT, Man. Not. 4398, f. 8.

(43) AHT, Man. Not. 5130, f. 75v.

(44) AHT, Man. Not. 4648, f. 67

(45) AHT, Man. Not. 4789, fs. 46 i 230.

(46) AHT, Man. Not. 4980, f. 254

(47) AHT, Man. Not. 4984, f. 195.